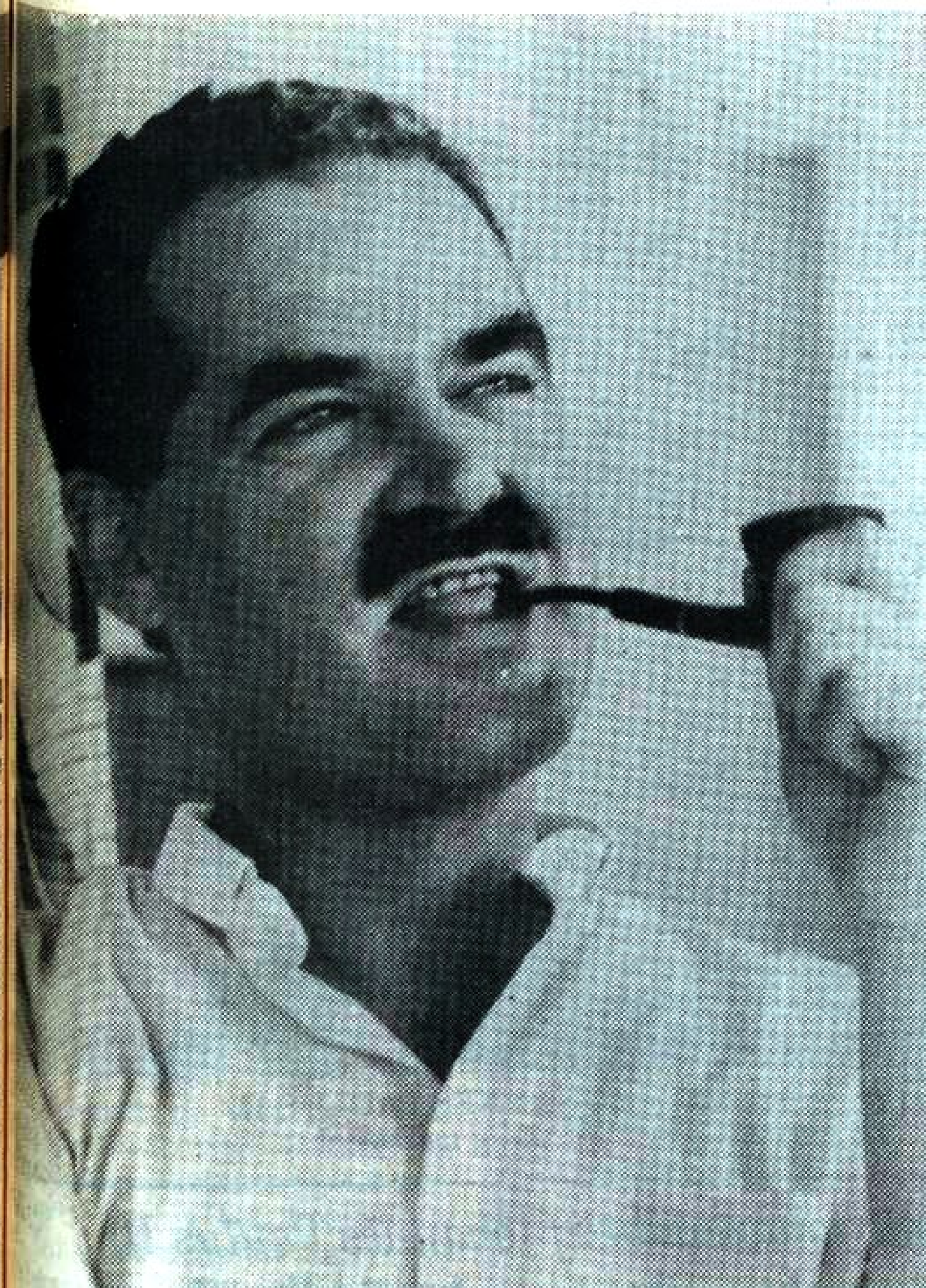

■*ALEX REINDERS.*

Reinders 'Politieke geschiedenis van de Antillen en Aruba'

Gedegen documentatie van 43 jaar politiek bedrijf

= door Carel de Haseth -

Inmiddels alweer enkele maanden geleden, verscheen van de hand van mr.drs. Alex Reinders het boek '*Politieke Geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba 1950-1993*', een - alleen al vanwege de stevige omvang - indrukwekkende studie over het politieke gebeuren op 'Landsniveau' gedurende de afgelopen 43 jaar. Reinders, die van 1983 tot 1989 lector staats- en bestuursrecht aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen is geweest, schreef, deels nog tijdens zijn verblijf op Curaçao en deels na zijn terugkeer in Nederland, het boek als wat hij zelf noemt 'een soort contra-prestatie voor wat Curaçao en de Nederlandse Antillen mij geboden hebben'.

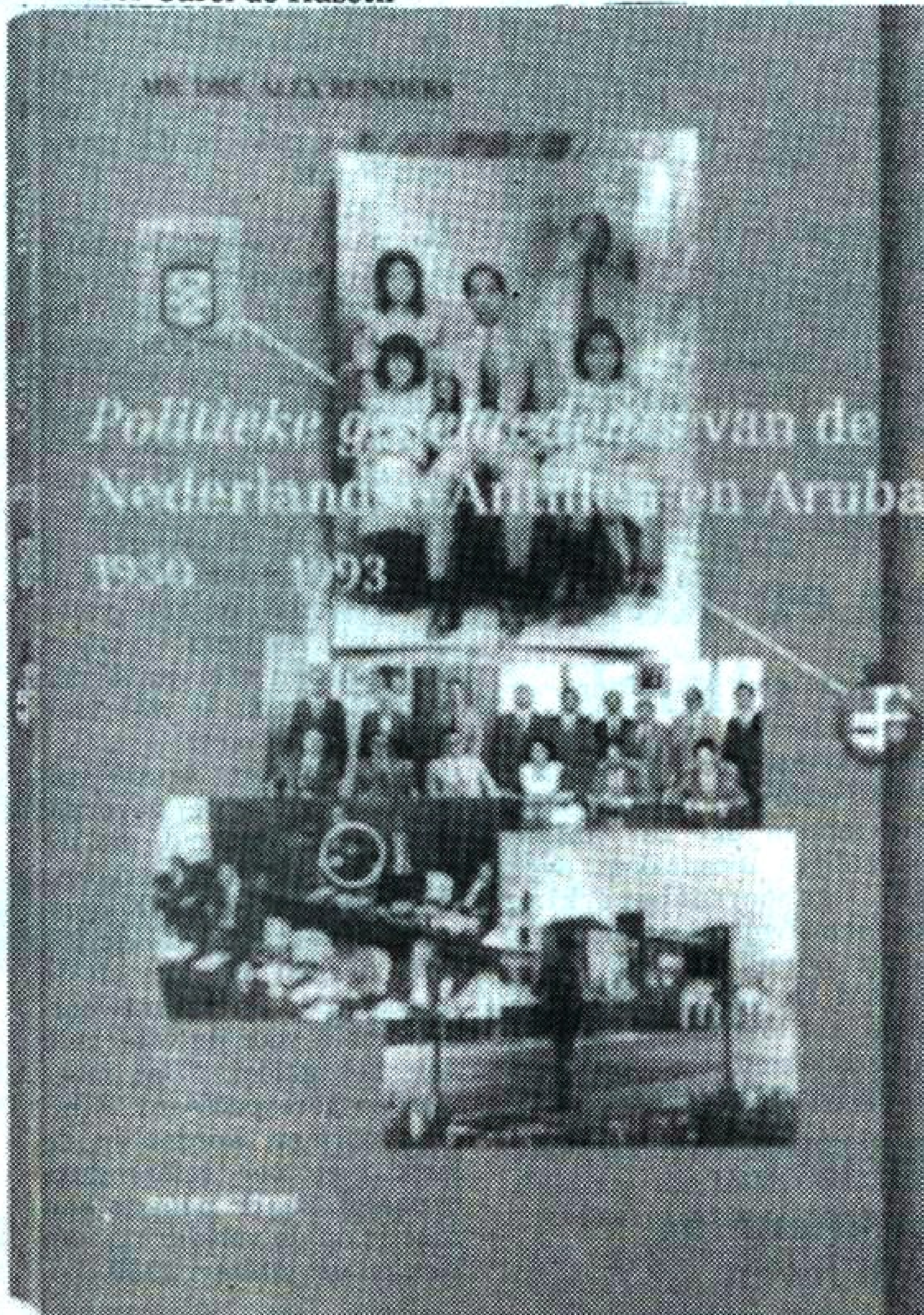
Op het eerste gezicht moet men uit Reinders' opmerking opmaken dat de eilanden hem wel heel wat geboden moeten hebben in de jaren dat hij hier werkte en wellicht ook daarna, toen hij weliswaar in Nederland woonde, maar de Antillen met een zekere regelmaat bezocht. Want het vastleggen van de recente politieke geschiedenis van de Antillen is geen sinecure en zeker niet iets dat je tussendoor 'als aardigheidje' doet.
Om te beginnen hebben we op deze eilanden bepaald niet de gewoonte zaken schriftelijk vast te leggen. Gold dat voor het verleden al, in onze dagen bestaat er (en zeker niet in de laatste plaats bij de Overheid) niet iets dat men een 'schrijf-en archiveringscultuur' kan noemen. Zelfs al zouden bijv. de verslagen van de Staten keurig op tijd verschijnen, dan nóg is het de vraag of die stukken een beeld geven van wat er zich werkelijk afspeelde op het politieke en bestuurlijke vlak. En dan hebben we het nog niet eens over wat er aan politiek via televisie en radio zich afspeelt en dus helemaal niet wordt vastgelegd.

Dit betekent dan ook dat Reinders voor een belangrijk deel geput moet hebben uit allerlei secundaire bronnen, zoals rapporten, krantenberichten en informatie van direkt of zijdelings bij de gebeurtenissen betrokken personen. Maar het kan natuurlijk óók zijn dat Reinders zijn studie enkel uit gepaste bescheidenheid als contra-prestatie aanduidt. Want wie Reinders persoonlijk kent weet dat dit niet onwaarschijnlijk is en dat in ieder geval cynisme, een derde mogelijke verklaring, uitgesloten is.

INDELING

Reinders behandelt in zijn werk de politieke geschiedenis door in elk hoofdstuk één kabinet aan bod te laten komen. Zo'n hoofdstuk begint dan met een inleiding, die inhaakt op wat er aan de te bespreken regeerperiode voorafging. Vervolgens komen in aparte paragrafen o.a. de verkiezingen, de formatie, de interaktie tussen kabinet en de Staten, de aktiviteiten op het gebied van de wetgeving, de ontwikkelingen ten aanzien van de staatkundige struktuur en het einde van het kabinet ter sprake. Het geheel wordt dan afgesloten met een nabeschouwing, waarbij het gebeuren niet alleen samengevat bekommentarieerd wordt, maar meestal ook binnen een wat ruimer kader wordt geplaatst en waar vaak ook een aanloop wordt genomen naar wat later zal volgen.
Door zo'n strak schema aan te houden, maakt Reinders het de lezer natuurlijk gemakkelijk snel wat terug te vinden over een bepaalde regeerperiode. Van de andere kant bestaat echter ook het gevaar dat men de indruk krijgt dat Reinders niets anders heeft gedaan dan feiten op een rij zetten en tabelletjes maken. Maar áls dit al geldt, dan betreft het hooguit het eerste deel van het werk. Daar immers is Reinders wat karig met een eigen interpretatie en komt hij soms over als een wel erg objectieve notulist.

Maar naarmate men verder leest, komt het werk steeds meer tot leven. Reinders stelt zich niet meer tevreden met enkel het va⁻ᵗ'eggen van

gebeurtenissen, maar geeft voldoende scherpe analyses en wijst grotere verbanden aan, waardoor de politiek meer als kontinu proces geprofileerd wordt, wat de leesbaarheid zonder meer ten goede komt.

KRITISCH

Zoveel is in ieder geval duidelijk dat de Antillen Reinders na aan het hart liggen. Dat blijkt niet alleen uit de hoeveelheid tijd die hij gestoken moet hebben in zijn studie, maar ook uit het feit dat hij altijd zoekt naar positieve verklaringen voor het Antilliaanse handelen en falen. Als politici niet tijdig inspelen op bijv. akties vanuit Nederland, heet het dat men beseft dat de Nederlandse bui vroeg of laat wel over zal waaien en dat Nederland zich zal schikken aan de Antilliaanse wensen. Wanneer een kabinet nauwelijk iets van wat in het regeerakkoord was neergelegd weet te bereiken, legt Reinders juist de nadruk op wat wél werd gerealiseerd of wijst hij op de 'uiterst moeilijke omstandigheden' waaronder het kabinet haar werkzaamheden moest verrichten. Wat dit betreft heeft Reinders de Antilliaanse manier van denken niet alleen begrepen, maar zich ook eigen gemaakt. Toch betekent dit niet dat Reinders weinig kritisch zou zijn. Verre van dat! Hij is evengoed in staat een keihard oordeel te vellen en weinig heel te laten van deze of gene politicus of gebeurtenis, zoals bijv. wanneer hij schrijft over de rol van het Statenlid Markes bij de formatie van het eerste kabinet Liberia-Peters of konstateert dat het rapport van de Commissie Bakhuis over de toestand op Sint Maarten niet 'zomaar (werd) weggeborgen in een bureaula, nee het werd verdonkeremaand'. Ook het fulltime Statenlidmaatschap ontlokt hem kritiek en hij zegt: 'in die zin althans fulltime, dat de salariëring daarop was gericht'. Deze laatste uitspraak is overigens een voorbeeld van de Reinders zo typrende eigenschap om zijn betoog te verlevendigen met woordspelingen of gevatte opmerkingen en waarvan er in zijn werk heel wat voorkomen.
Naar aanleiding van het ontbreken van interne strubbelingen in de laatste periode van het kabinet Eman, dat geteisterd werd door persoonswisselingen in de coaltiepartijen, merkt hij op: 'of was er niemand beschikbaar om uit de partij te zetten of anderzins problemen te maken'.
Naar analogie van het Nederlandse dreigement de Antillen hun onafhankelijkheid wel per aangetekende brief te zullen sturen, merkt Reinders droogjes op dat Suriname haar onafhankelijkheid per postwissel kreeg. En als Wathey in 1988 om onafhankelijkheid roept, zegt Reinders dat Nederland dit omschreef als 'verrassend (een understatement voor 'volstrekte onzin')'. En zo zijn er nog tal van voorbeelden.

TRAINEREN

Dergelijke vrolijke noten zijn beslist niet misplaatst. Want als de lezer niet van tijd tot tijd zou kunnen (glim)lachen om wat Reinders schrijft, zou hij de kans lopen in een diepe depressie te geraken. Immers, de recente politieke geschiedenis kenmerkt zich in toenemende mate door gemiste kansen, onwil en onbegrip, door gebrek aan inzicht en aan daadkracht. Veeleer is er steeds weer sprake van een nogal doorzichtige taktiek van 'vertraging, ontkenning en minimalisering' van de problemen die zich voordoen. En dit ligt niet aan Reinders, die dapper zijn best doet overal de positieve kant van te zien, noch aan de Nederlandse politieke tegenspelers, maar vooral aan onze eigen polici. Iets dat in het leven van alle dag misschien niet eens zo sterk opvalt, maar dat des te meer doet, wanneer de politieke ontwikkelingen, daden en uitspraken van de laatste jaren eens nuchter en zakelijk op een rijtje worden gezet, zoals in Reinders' werk.

Juist hierin schuilt de kracht van *Politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba 1950-1993*. Het is een boek dat niet alleen van waarde is als historisch dokument, maar vooral omdat het een haarscherp beeld schetst van de Antilliaanse politiek, zoals die ons dagelijks leven bepaalt. Reinders' boek is dan ook een aboslute must voor een ieder die begaan is met het wel en wee van deze gemeenschap.

TEKORTKOMINGEN

Dat er in een pil van meer dan vierhonderd pagina's tekst, waarin 43 jaar politieke geschiedenis beschreven wordt, fouten voorkomen is natuurlijk onvermijdelijk. Gelukkig betreft het hier meestal detailkwesties zoals het voluit schrijven van Partido Nacional Popular, i.p.v. Partido Nshonal di Pueblo, de opmerking dat Nos Patria ook de naam was van het televisieprogramma van Chin Behilia (dat echter Tele Patria heette), het toekennen van de meestertitel aan gezaghebber Gorsira, de opmerking dat er een vijfgulden munt in omloop zou zijn op de Antillen en de bewering dat het tijdschrift *Ruku* vóór 1969 al verscheen.

Dan zijn er slordigneidjes, die vergeeflijk zijn omdat er zeker in de politiek een aantal jaren kan liggen tussen het nemen van een beslissing en het duidelijk worden van de resultaten daarvan. Zo plaatst Reinders de zgn. Gemengde Commissie en het onderzoek naar de mogelijkheden op de Sababank bij resp. het kabinet Pourier en het eerste kabinet Martina, terwijl deze zaken al speelden tijdens het eerdere kabinet Evertsz.

Omdat de politiek (en zeker de ontwikkelingen op staatkundig niveau) niet stilstaat, heeft Reinders tot het laatst getracht zijn werk *up-to-date* te maken. Daarbij heeft hij bijv. de steun van het onafhankelijke statenlid Lourens aan het huidige kabinet over het hoofd gezien.
Een wat ernstiger tekortkoming is het ontbreken van een register. Nu moet de lezer het doen met enkel biografische gegevens van de belangrijkste politici. Voor het overige moet de lezer beschikken over parate kennis om bijv. na te gaan in welke kabinetsperiode deze of gene gebeurtenis plaatsvond. Ook Reinders' boek ontkomt niet aan het verschijnsel dat ondanks (of is het juist dankzij?) de computer boeken nu meer 'zetfouten' bevatten dan vroeger. Alhoewel dit euvel Reinders niet verweten kan worden, is het toch wel toevallig dat het woord *statemanship* juist in dit boek wordt afgebroken als *statemans-hip* (zoals de computer van de NRC eens minister afbrak als mini-ster).

SLOTOPMERKING

De hierboven genoemde tekortkomingen vallen echter in het niet bij al het goede en boeiende dat Reinders de lezer te bieden heeft in Politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba 1950-1993. Het is natuurlijk niet juist om bij het aanvaarden van een geschenk om méér te vragen; de volgende opmerking is dan ook geen verwijt of uitnodiging aan Reinders. Toch moet gezegd worden dat het zeer de moeite waard zou zijn ook de eilandspolitiek eens vast te leggen op een manier zoals Reinders dat voor de politiek op landsniveau heeft gedaan. Wat Reinders betreft kan nog worden opgemerkt dat hij in zijn bijdrage enkele jaren geleden aan het Antillennummer van *De Gids* nog schreef dat hij, steeds wanneer hij meende de essentie van de Curaçaose samenleving te hebben begrepen weer stuitte op 'onverwachte fenomenen, die het opgebouwde beeld ondergroeven'. Dat hij desondanks de uitdaging aandurfde de recente Antilliaanse politieke geschiedenis vast te leggen getuigt, in het licht van deze uitspraak bezien, beslist van moed. Overmoed was het -gezien het resultaat - in ieder geval niet!

Mr. drs. Alex Reinders Politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba 1950-1993, De Walburg Pers, Zutphen, 1993, ISBN 90 6011 791 3.